

דוחה הגמרא: **ותסברא**, כיצד יתכן להעמיד את דברי רבי יצחק בראיה ראשונה?

והרי אמר מאידך **"להחמיר עליו"** — שהוא עושה משכב ומושב". וכי בראיה ראשונה בר [דרגא לטמאות] משכב ומושב הוא?

אלא, הכי קאמר: רבי יצחק אומר: והלא זב ככלל בעליקרי היה בראיה ראשונה, שדרגת טומאתם שווה, שאינם מטמאים משכב ומושב, ומטמאים בין באונס בין ברצון.

ולמה יצא [במה חלוק דינו מבעל קרי] בראיה שניה?

לחקל עליו ולהחמיר עליו.

לחקל עליו — שאינו מטמא באונס.

ולהחמיר עליו — שהוא עושה משכב ומושב.

אמר רב הונא: זב — דומה למי בצק של שעורים!

וכן אמר רב הונא: זב בא מבשר המת,

תא שמע שלא כרב הונא: רבי יצחק אומר: והלא זב ככלל בעל קרי היה [שהרי הוקשה זיבה לשכבת זרע, וכדלהלן] ולמה יצא להכתב פרשת זב כדין בפני עצמו?

לחקל עליו בדבר אחד ולהחמיר עליו בדבר אחר!

לחקל עליו — שאין מטמא באונס, ואילו קרי מטמא גם באונס,

ולהחמיר עליו — שהוא עושה משכב ומושב, אב-הטומאה, מה שאין כן בעל קרי¹⁰⁵.

ומבררת הגמרא: אימת נוהגת בו הקולא והחומרא?

אילימא בראיה שניה של זיבה?

לא יתכן. כי היבא הוי ככלל בעל קרי, והרי הוא זב גמור?!?

אלא, פשיטא שרבי יצחק עוסק בראיה ראשונה. וקתני **"לחקל עליו"** — שאינו מטמא באונס" ומוכח שלא כרב הונא.

לקרבן בודקין ולא לסתירה", ולכאורה יכלו להוכיח מהמשנה שרק לגבי קרבן הצריך בדיקה בשלישית, ובהכרח שבמשנה היה אפשר לבאר שסותר מפני שיש רגלים לדבר שבאה מבשרו, [ולקרבן צריך בדיקה לבירור גמור וכמו שדנו שם בהו"א שלרבי אליעזר אפילו רביעית לא תסתור], ורק בברייתא מצינו שיש חילוק בין שלישית לרביעית, והיינו, שרביעית מטמאה אפילו אם ודאי ראה באונס.

105. כך פירש רש"י, וטעון בירור, כי החומרא בעצם מה שעושה משכב ומושב, או לחילופין

שלישית באונס אפילו אינה סותרת, או שרק אינה מחייבת קרבן. ומסברא נראה שתסתור מספק שמא ראה מחמת זב, ולא התמעטה אלא לקרבן.

ולפי המבואר בהערה הקודמת בדעת הרמב"ם שרבי אליעזר סבר שחיוב הקרבן בראיה שלישית נובע מתוספת טומאה, הרי מסתבר שרק לענין חיוב הקרבן צריך ראה מבשרו, אך לגבי סתירה די בראיה באונס.

וכן משמע להלן [לז א] לגבי הנידון אם דבר שאינו גורם סותר, שהוכיחו מברייתא שרבי אליעזר אומר "ברביעית אין בודקין אותו, כי רק

שאינן האבר מתקשה בעת יציאתו.

שכבת זרע בא מבשר החי⁽¹⁰⁶⁾.

זוב, דיהה⁽¹⁰⁷⁾, אינו מחובר יחד, ודומה ללובן ביצה המוזרת [שאינן יוצא ממנה אפרוח].

שכבת זרע קשורה יחד, ודומה ללובן ביצה שאינה מוזרת!

שנינו במשנה: דם היולדת שלא טבלה, בית שמאי אומרים — כרוקה וכמימי רגליה!

תניא: אמרו להן בית הלל לבית שמאי — אי אתם מודים בנדה שלא טבלה וראתה דם שהיא טמאה, שדמה מטמא כדין דם נדה. ואם כן הוא הדין ביולדת שלא טבלה וראתה דם, שהרי הוקש לידה לנדה. דכתיב ביולדת "כימי נדת דותה טמא"⁽¹⁰⁸⁾?

אמרו להן בית שמאי — לא! אין זו ראייה.

כי אם אמרתם בנדה שכל זמן שלא טבלה טמאה, כיון שאפילו טבלה, וראתה שוב לאחר טבילתה, הרי היא טמאה. וכי תאמרו כך ביולדת, שטומאתה נמשכת כל עוד לא טבלה, והרי אם טבלה לטומאת לידתה, ושוב ראתה דם בימים שהיא יושבת על דם טוהר, היא טהורה.

אמרו להן בית הלל: יולדת בזוב, שהיתה זבה בעת לידתה, תוכיח — שאם טבלה לאחר שמנתה שבעה נקיים [כעבור ימי הטומאה של יולדת]⁽¹⁰⁹⁾, וראתה לאחר שבעה ימי ספירה, בימי הטהרה של יולדת, רק אז היא טהורה. אך אם לא טבלה, וראתה בימי הטהרה, הרי היא טמאה מכח טומאת זיבה שעדיין לא נטהרה ממנה. ואף על פי שהדם הזה יצא ממנה בימי טהרה של יולדת הרי הוא מטמא כדם זבה?!⁽¹¹⁰⁾

במה שהוא אב הטומאה, מה שאין כן בעל קרי, ולמה צריך לומר שעושה את המשכב ומושב אב הטומאה.

106. הרמב"ם [מחוב"כ ב א] ביאר שהוא יוצא בלא תאוה ובלא הנאה, אלא נגרר ויוצא. ואילו רש"י בכריתות [ח ב] כתב, שיוצא מכח אברו ותוקף יצרו. ותמה עליו התיו"ט [נזיר ט ד], שהרי מצינו שהרהור [באשה] הוא אחד מהדרכים המצילים בזוב, כי נחשב אונס. אכן, רש"י לשיטתו [בנזיר סו א] שהרהור הוא פחד, ואילו הרהור ביצרו אינו אונס, אלא סיבה לחולי זיבה.

107. כך פירש"י, והרמב"ם [שם] נקט דהיינו כהה, ולכן כתב ש"דוהה כלובן ביצה המוזרת". וראה בפיה"מ לזבים [ב א] שהוא נוטה לאדממות קצת. ובתוי"ט שם ביאר דבריו.

והגר"א בתוספתא [ריש פ"ב בזבים] גרס "דומה" ללובן ביצה המוזרת.

108. תוס' [ד"ה אי] תמהו, הרי פשיטא שהחילוק הוא כמו שענו בית שמאי. ותיירצו, שלידה הוקשה לנדה, ולהלן [לו ב] אמרו שימי לידתה כימי נדתה. ועדיין תמוה, שהרי בית שמאי לא נחלקו על היקש זה, ופשיטא שמחלקים בין נדה ללידה אחר טבילה. וביאר הר"ן, שמקשים כפי שאפשר, ודי בכך שמעמידים ימי טהרתה רק אחר טבילה.

109. כך פירש רש"י [ד"ה יולדת]. וראה ד"ה אמרו, כאן]. ולכאורה, דיין זה תלוי במחלוקת דלהלן אם ימי לידה עולין לימי ספירתה או לא.

110. הר"ן ביאר את ההוכחה הנוספת של בית הלל, כדרכו, שבית שמאי טענו להם שאין

שבעה נקיים, ולפיכך מודים בית שמאי שדמה טמא כדין דם-זבה.

והתניא רביה לדר: יולדת בזוב שספרה ולא טבלה, וראתה — הלכו בית שמאי לשיטתן שטהרו דמה שראתה אחר כך בימי טהרת-יולדת. ובית הלל לשיטתן! ומוכח כי רק משום שספרה טהרה בית שמאי, אך באופן שלא ספרה הם מודים לבית הלל שטמאה.

איתמר: רב אמר: הדם הנובע בימי טומאת לידה והדם הנובע בימי הטוהר — מעין אחד הוא, דהיינו ששניהם ממקור אחד הן, אלא שהתורה טמאתו לאחר לידה, שבעה ימים לזכר וארבעה עשר ימים לנקבה, והתורה טהרתו לאחר מכן בימי הטוהר.

ולוי אמר: שני מעיינות הם — נסתם המעין הטמא כשמסתיימים ימי הטומאה, ואז נפתח המעין הטהור בימי הטהרה⁽¹¹¹⁾.

אמרו להם בית שמאי — הוא הדין, והיא התשובה!

והיינו: גם יולדת בזוב שראתה דם בימי טהרתה, על אף שלא טבלה לטומאת-זיבתה ולטומאת-לידתה, הרי הדם הזה הוא טהור!

מקשה הגמרא: למימרא, דפליגי בית הלל ובית שמאי ביולדת בזוב שלא טבלה, אם דמה מטמא בימי דם טוהר.

והתנן: ומודים בית שמאי ביולדת בזוב — שהיא מטמאה לח ויבש כדם הזבה!?

מתרצת הגמרא: לא קשיא.

כאן, כברייטא, מדובר באופן שספרה שבעה נקיים, ולפיכך נחלקו בית שמאי, כיון שלאחר שספרה שבעה נקיים לזיבתה אין דמה נחשב כדם-זבה.

ואילו כאן במשנה, מדובר באופן שלא ספרה

שסיבתם מפני טבעים שונים, [או שהן משני עורקים במקור].

וראייתם, מגיורת שילדה בגיורת ואחר כך התגיירה, שאין נותנים לה ימי טהרה [בכורות מו ב]. והיינו, אפילו ללוי הסובר ששני מעיינות הן. כי לא טיהרה התורה בגיורת, לפי שאין לה דין לידה, ולפיכך גם מעיינה שאחר י"ד יום טמא.

וכן מצינו בירושלמי [נדה א ד] שגיורת, מאחר שאין לה דמים טמאים, אין לה דמים טהורים [ויתכן שסבר כרב, שמעיין אחד הוא]. וראה במשנה למלך [איסו"ב ה ה] שהביא מהירושלמי שיש לה דם טוהר. ותמה המנחת חינוך [קסו], הרי בכורות אמרו שאין לה דם טוהר. וכתב החתם סופר [יו"ד קכב] שהירושלמי דן בהיתר לבעלה, ואילו בכורות מדובר לענין להכנס למקדש.

ללמוד מהיקש לידה לנדה, כי ביולדת אין חילוק בין טבלה ללא טבלה וענו להם בית הלל שיולדת בזוב תוכיח, שיש חילוק בין טבלה ללא טבלה, ואם כן אפשר להקיש יולדת לנדה שלא טבלה, שהרי אינה כנדה שטבלה.

111. בירושלמי [נדה א ג] משמע שלדעת לוי דם לידה ודם טוהר נובעים משני מעיינות ממש. וכן מבואר מדברי הרשב"א וריטב"א יבמות [עא א].

אך תוס' להלן [לו א ד"ה הלכתא בתירוח שני] כתבו, שגם ללוי דמי טוהר באים מן המקור, אלא שהתורה טהרתם. וביארו החתם סופר [יו"ד קנד] והחזו"א [קכ ח] שלדעת התוס' "שני מעיינות" אינם בשני מקומות, אלא

לאחר שמנים.

לרב — רישא לקולא, שהתורה טיהרתו את אותו המעיין בימי טהרה, ואפילו באופן שהוא ממשיך ושופע ללא הפסק מימי הטומאה אל ימי הטהרה⁽¹¹²⁾.

וסיפא לחומרא, כי על אף שממשיך המעיין הטהור לנבוע מעבר לימי הטהרה, טמאתו התורה לאותו המעיין.

ואילו ללוי — רישא לחומרא, כיון שכל זמן שעדיין לא פסקה מלראות, הרי המעיין הטמא ממשיך לנבוע.

וסיפא לקולא, כי השפיעה מתוך ימי הטהרה

וכמו כן, בהמשך הזמן, דינם כשני מעינות: כאשר נסתם המעיין הטהור בסיום ימי הטהרה, ונפתח הטמא [ואם ראתה הרי היא נדה].

ומסבירה הגמרא: מאי בנייהו?

איכא בנייהו כשהיתה שופעת דם ללא הפסק בין ימי הטומאה והטהרה:

א. מתוך שבעה של יולדת זכר, לאחר שבעה. ומתוך ארבעה עשר של יולדת נקבה, לאחר ארבעה עשר.

ב. ומתוך ארבעים של יולדת זכר לאחר ארבעים. ומתוך שמונים של יולדת נקבה

תעשה נדה ז' ימים? [ובדעת לוי יש לומר, שבית הלל סברו שדם לידה השופע, מטמא אותה כרואה בתוך י"ד יום, ולפיכך אינו עושה טומאת נדה נוספת, וככל נדה שרואה שוב בתוך שבעה ימים. וכן כתב המרדכי בשבועות הל' נדה תשל"ח לדעת רב באופן שלא טבלה].

ואכן המאירי כאן ולהלן [מב א] הביא שנחלקו בזה הראשונים, ויש אומרים שנעשית נדה שבעה ימים, וכן הסיק הנודע ביהודה יו"ד תנינא קי"ג.

וראה חזו"א [שם יג] שרק לענין הראיה נחשב כדם נדה כל זמן שלא טבלה, אך ודאי מנין הימים אינו משתנה, ולא יימשכו ימי טוהר אחר ארבעים או שמונים בגלל איחור הטבילה.

ואף שבכריתות [י א] אמרו שבשתי לידות זו אחר זו היו נותנים לה מסברא עוד ימי טוהר [ומיעטה קרא], צריך לפרש כביאור הרמב"ן [בפירושו על התורה], שדם טוהר הוא מחמת מותרי הדמים, ומסתבר שמותריהם מתחלקים בין מעיין טמא למעיין טהור, ולכן, בלידה אחת כשהתרבה מעיין טמא, התמעט הטהור.

112. תוס' להלן [לו א ד"ה שבוע] כתבו, שלדעת בית הלל אם ראתה בימי טוהר, אף שלא טבלה ודמה טמא, אינה נעשית בו לא נדה ולא זבה, ואינה סותרת ספירתה, כי הדם רק מעכב טהרה, אך אינו מוסיף טומאת נדה חדשה. וכן פסק הרמב"ם [איסור"ב ז ח]. וכן הוכיח הרשב"א בסוגיין ממה שאמרו "לרב רישא לקולא", אף על פי ששופעת כל היום ואינה טובלת אלא בלילה, ואילו היתה נעשית נדה בדם זה, הרי מיד כשיצאו שבעה ימים ראתה שוב.

והחזו"א [קכ יב] דחה, שמדובר באופן שהיא במקוה מבעוד יום, ונמצא לפי זה שאפילו כששופעת ממעיין אחד, אין צורך ב"יומי וטבילה" אלא לדם עצמו, אך האשה ודאי טהורה. אך החזו"א נקט שסברא פשוטה היא שהנידון הוא גם על האשה עצמה, ולכן תמה [בס"ק ז יט] כיצד יתכן שהדם גורם טומאה רק בשעה שהוא שופע ולא לשבעה ימים, והרי התורה לא טהרה את הימים, רק את הדם שבה, וכיון ששופעת ממשיכה דמה הטמא, למה לא

משמעותה שהדם נובע עדיין מהמעין הטהור⁽¹¹³⁾.

מיתיבי: דם היולדת שלא טבלה, בית שמאי אומרים — כרוקה וכמימי רגליה. ובית הלל אומרים — מטמא לח ויבש!

קא פלקא דעתך שמדובר באופן הפסקה מלראות בימי טומאתה, וחזרה וראתה בימי טהרתה לפני שטבלה⁽¹¹⁴⁾.

בשלמא לרב, דאמר מעין אחד הוא — משום הכי מטמא לבית הלל לח ויבש, כי סבר שלדעת בית הלל כל עוד לא טבלה, לא

טיהרה התורה את מעינה⁽¹¹⁵⁾.

אלא ללוי, דאמר שני מעינות הם, וכשנסתם הטמא נפתח הטהור — אמאי מטמא לח ויבש כשעדיין לא טבלה, והרי לאחר שנסתם הטמא נפתח המעין הטהור שהוא מעין נפרד, ומה בכך שלא טבלה?!⁽¹¹⁶⁾

אמר לך לוי: הכא במאי עסקינן — בשופעת מתוך ימי טומאה לימי טהור ולא פסק דמה מלנבוע⁽¹¹⁷⁾.

תמהה הגמרא: אי בשופעת — מאי טעמא דבית שמאי, והרי ממשיכה נביעת המעין

113. החזו"א [שם ט] הקשה לביאור התוס', מנין שהשופעת מתוך ארבעים לאחריו טהור, והרי אחר ארבעים לא טהרתו התורה? ותיירן, שמשתבר לומר שלדעת לוי טהרת הדם וטומאתו תלויים בחילוק המעינות, ואינו נטמא אלא אם נפסק הראשון [וכוונת התוס' שבגיורת אי אפשר לתלות כך, כי לא היה לה כלל דין יולדת].

114. רש"י גרס שפסקה יום או יומיים, וחזרה וראתה בימי טהרה אלא שלא טבלה, ומשמע, שנקט שמדובר דוקא בפסקה. אולם הרשב"א ביאר שסתמא קתני, ומשמע אפילו אם פסקה [ומשום כך מקשינן ללוי], אך ודאי מדובר גם בשופעת.

115. כבר הבאנו שהראשונים נחלקו אם רק הדם טמא או שהוא גם מטמא את האשה. וראה תוס' להלן [מב א ד"ה בירידה] "והדוה בנדתה", עד שתבא במים. ופירש רש"י לטבול, אף על פי שעברו ז' שלה ופסק מעינה. והרשב"א שם כתב, שלדעת הדורשים מקרא זה לדרשא אחרת, המקור לטמא הדם הוא מ"במי נדה יתחטא", והיינו, שהיולדת טעונה טבילה לטומאתה אף שהגיעו ימי טהרתה.

116. הר"ן הקשה מכאן לביאור התוס' שגם ללוי צריך גזירת הכתוב להתיר את הדם, שהרי יתכן שלא התיירתו התורה אלא ביומי וטבילה, ולכן מטמא לח ויבש. [והסיק מכך כתיורן הראשון בתוס' להלן. והחזו"א שם יישב כדרכו].

ובחתם סופר [יו"ד קנד] כתב, כי ממה שהוקשה לר"ן רק קושיא זו, ולא הקשה כקושית החזו"א לעיל, מוכח שסבר כי כל הנדון על הדם עצמו, אך האשה עצמה ודאי טהורה.

117. כתבו תוס' [ד"ה בשופעת] שבשופעת לבית הלל אין חילוק אם טבלה או לא, ובהכרח שהמשנה נקטה "ולא טבלה" רק לבית שמאי, שגם לוי מודה שלדבריהם מעין אחד הוא, ובטבלה מטהרים לגמרי. והרשב"א כתב בשם רבינו יונה, שאילו שנינו רק דם יולדת שטבלה, לא היינו יודעים שלבית שמאי רק ביומי תליא מילתא, ולכן נקטו ש"לא טבלה" להשמיענו שבכל זאת אינה טמאה אלא לח כמעיינות, משום שביומי תליא מילתא.

והחזו"א [קכ יט] כתב, שגם לפי התוס' להלן שלדעת בית הלל אין האשה עצמה טמאה,

הטמא?

אלא לרב, ששניהם ממעין אחד, ונמצא שבימי הטהרה התורה טיהרתו, מאי בינייהו [מהו טעמם של בית הלל המטמאים את הדם?]

איכא בינייהו — יומי וטבילה:

דבית שמאי סברי — ביומי בלבד תלה רחמנא, ומשהגיעו ימי הטוהר דמה טהור גם בלי טבילה⁽¹¹⁸⁾.

ובית הלל סברי — ביומי וטבילה תלה רחמנא, שכל עוד לא טבלה, אפילו הגיעו ימי הטוהר דמה טמא בטומאת יולדת [ואפילו פסק הדם, וחזרה וראתה בימי הטוהר]⁽¹¹⁹⁾.

מבארת הגמרא: לדעת לוי בכך גופא נחלקו, וקפברי בית שמאי — מעין אחד הוא! שהתורה טמאתו בימי טומאה וטהרתו בימי טהרה, ואפילו ממשיך המעין בנביעתו מבלי להפסיק בין ימי הטומאה לימי הטהרה [ובית הלל סברי ששני מעינות הם, וכיון שלא פסקה נביעת המעין הטמא הרי הוא טמא גם בתוך ימי הטהרה].

מקשה הגמרא: **בשלמא ללוי, היינו דאיכא** [זהו החילוק] **בין בית שמאי ובית הלל,** שלדעת בית הלל שני מעינות הן, וכיון שלא פסק המעין הטמא משפיעתו, הרי הדם הוא דם טמא, ואלו בית שמאי סוברים שמעין אחד הוא אלא שהתורה טהרתו בימי הטהרה.

שדם טוהר אינו מטמא תרומה, כי אין לו אפילו טומאת מקור.

אך הרמב"ם [איסור"ב ח יד] פסק שמקור מקומו טמא, ובכל זאת פסק [איסור"ב ו א] כרב שמעין אחד הוא. ומוכת, שבדם טוהר לא שייכת טומאת מקור. וכן הוכיח מדבריו החוות דעת [קצו ג] וכן משמע ממה שפסק [משכב ומושב ה ד] שדם טוהר אינו מטמא אחרים. וראה חזו"א [יו"ד קב ב] שדן בזה.

והחתם סופר [יו"ד קנד] הוכיח כן מדברי התוס' [להלן לו א, וכנ"ל] שרק גיורת שאין לה ימי טוהר הדם טמא בטומאת מקור, אך ישראלית שיש לה ימי טוהר, אין הדם נטמא מהמקור.

119. ראה בהלכות נדה למרדכי [במס' שבועות, אות תשלח] שכתב, שלפי רב, כל שלא טבלה, אפילו חלפו ימי הלידה, עדיין נחשבים כל הימים ל"ימי לידה" עד שתטבול, כיון

היינו דוקא לשיטת רב, אך ללוי שמדובר בשופעת, ודאי גם האשה עצמה טמאה. וכן משמע מדברי הר"ף בשבועות, שלדעת רב עשו הרחקה ביולדת, ושללוי אין צריך בית הללרחקה" כי מצינו שנטמאת בשופעת. אך ראה לעיל, שלדעת התוס', לוי סבר שכל ימי שפיעתה נחשבת כרואה בתוך ימי לידה, ולכן לא נטמאת שוב כנדה.

118. כתב הרשב"א, שלדעת בית שמאי גם קודם שטבלה אין הדם נחשב כדם יולדת, אלא שמפני טומאתה, הוא מטמא לח כרוקה ומי רגליה.

והוסיף, שלכולי עלמא אחר שטבלה אין הדם מטמא כלל, ולדעת רב שהן ממעין אחד, נמצא שנחלקו על רשב"ג שאמר [טז, א] מקור מקומו טמא. והיינו שנחלקו אם כל דם הבא מהמקור נטמא מחמת המקור ואפילו דם טוהר. ובמשנה להלן [עא ב] מוכח כדברי בית שמאי ובית הלל,

מעיינות הן — אמאי מטמא לח ויבש? והרי לאחר ימי הטומאה של היולדת נסתם המעיין הטמא ונפתח המעיין הטהור.

ואם משום שעדיין טומאת זיבתה עליה, אין זה מטמא את הדם כדם-זבה אלא כשאר מעיינות גרידא, שהרי אין דמה דם טמא אלא דם טהור. ודינו כשאר משקים היוצאים מזבה שמטמאים רק כשהם לחים ולא כשהם יבשים (120)?

אמר לך לוי: הכא נמי מדובר בשופעת, שעדיין ממשיך לשפוע המעיין הטמא מימי הטומאה לתוך ימי הטהור, ולפיכך מטמא לח ויבש.

תא שמע: "ומודים בית שמאי לבית הלל ביולדת בזוב שהיא מטמאה לח ויבש".

סלקא דעתך, הכא נמי מדובר באופן שפסקה מלראות בימי טומאת לידתה, וחזרה וראתה בימי הטהור של יולדת [אך עדיין לא ספרה שבעה נקיים לטומאת זיבתה!]

בשלמא לרב דאמר מעיין אחד הוא, משום הכי מטמא לח ויבש, כי כיון שעדיין לא ישבה שבעה נקיים לטומאת זיבתה, מטמא המעיין כי התורה לא טהרתו עד שתשב שבעה נקיים כדין זבה.

אלא ללוי, דאמר שלדעת בית הלל שני

הט"ז, שאם כן, גם אחר ימי טהור עדיין צריך טבילה, ואיך סופרת מיד ז' נקיים? ובהכרח, שימי טומאתה נמשכים כך בימי טהור משום שנחשבת יולדת, אך אחר ז' נקיים, אפילו לא טבלה, אינה עוד בגדר יולדת, ולכן, אחר ז' ימים יכולה לטבול.

120. כך פירש רש"י, והיינו שאילו היה מטמא רק בלח, היינו מפרשים ששני מעיינות הן, וטומאתו משום מעיינות. ולכאורה תמוה, שהרי דם אינו בכלל מעיינות, כמבואר לעיל [יט ב] שאינו מתעגל ויוצא, ולמה יטמא בלח.

ומוכח מכך כנ"ל, שללוי דם לידה מטמא כאילו הא עדיין בתוך י"ד יום, והיינו שהוא עצם דם הנידות של הלידה, והוא דין נוסף על מעיינות, ולפיכך דם טהור של לידה, נכלל בלימוד שלמדו בית הלל שדם טהור של מצורע נחשב כמעייין [כמבואר לעיל לד ב תוד"ה א]. אך למעשה, כיון שהוא בכלל עצם דם לידה, הרי הוא מטמא לח ויבש ואין נפקא מינה בדין מעיין שבו.

שביומי וטבילה תליא רחמנא. וכשם שהדם טמא עד שתטבול, ואפילו אחר ז' לזכר, כך גם נחשבים הימים הללו כ"ימי לידה" לבעלה, עד שתטבול. והיינו, כי על אף שהתורה קבעה ז' ימי טומאה, ואחריהם יכולה להטהר, בכל זאת, עד שנטהרה, כל דם שרואה הוא בכלל דמי הלידה, ואינו בגדר ראה חדשה, ולכן נמשכת טומאתה עד הטבילה.

וטעם הדבר, משום שדם הלידה אינו מטמא מצד עצמו, אלא משום מעשה הלידה, והראיה מגיורת, שאינה טמאה לידה מחמת לידתה, ובהכרח, שאין טומאתה מצד "ימי הלידה" עצמם, אלא מפני הלידה, וטומאה זו נמשכת עד שטבלה, ולפיכך, הדמים שאחר הטבילה טהורים, אף שמעייין אחד הם.

ומכאן מקור למנהג שלא לטבול כל ימי טהור, אך אחריהם טובלים מיד [רבינו ירוחם ומהרי"ק, הובאו בב"י ודרכי משה ריש קצד. וראה להלן לז א], שהרי טעמו משום שחוששין לר"ת שצריך שתי טבילות [כדלהלן לז א], אחת אחר ימי לידה, ואחת אחר ימי טהור. ותמה

הן מיותרות, שהרי ראוי לכתוב "וטמאה שבעת ימים כימי נדה" דרשין כך:

א. דותה תטמא — לרבות את בועלה, שהיולדת מטמאה את בועלה כנדה (122).

ב. דותה תטמא — לרבות הלילות, [ולא דוקא "ימי" נדה].

ג. דותה תטמא — לרבות היולדת בזוב, שצריכה שתשב שבעה ימים נקיים! (123)

בשלמא לרב, דאמר מעין אחד הוא, משום הכי בעי לישב שבעה ימים נקיים, כי כל זמן שלא פסקה לראות במשך שבעה ימים אין התורה מטהרת את דמה, שהרי עדיין לא פסק המעיין, ונחשבת כממשיכה לראות דם טמא.

אלא ללוי, דאמר שני מעינות הן — למה לי לז-א שבעה, והרי בהפסק משהו סגי. כי מעת שפסקה לראות דם בימי טהרתה נסתם הטמא ונפתח הטהור, וראיית דם טהור אינה

מקשה הגמרא: אי בשופעת — למאי איצטריך? והרי פשיטא שכל עוד לא נסתם המעיין הטמא לא נפתח המעיין הטהור לדעת בית הלל? (121)

מבאר הגמרא: דין זה לבית שמאי, איצטריך להשמיענו — כי אף על גב דקאמרי בית שמאי מעין אחד הוא, וביומי בלבד תלה רחמנא, וכשמתחילים ימי הטהור דמה טהור גם אם הוא ממשיך בשפיעתו בלא הפסק —

הני מילי ביולדת גרידתא, דשלימו להו יומי טומאה. אבל יולדת בזוב, דבעי ספירה של שבעה נקיים, לא טהרה תורה את המעיין אלא לאחר שתספור ז' נקיים, על אף שעברו ימי טומאת היולדת. כי דם זיבה ודם יולדת מקורם ממעיין אחד, ולא טהרתו תורה עד שתספור שבעה נקיים!

תא שמע: "אשה כי תזריע וילדה זכר, וטמאה שבעת ימים, כימי נדת דותה תטמא". וכיון ששתי המלים "דותה תטמא"

ולמדה תורה שאינו עולה לרגלה.

123. הטעם שצריך ללמוד דין זה מקרא, התבאר בחזו"א [קכ יז] שהוה אמינא כיון שילדה סתרה כל פתחי נדות, שהרי אפילו ילדה בימי זיבתה אינה מטמאה מצד זיבה, והוה אמינא שגם טומאת זיבה שקדמה ללידה תתבטל, אכן זה ניחא לדעת הסוברים שדם קושי סותר יומו, ולדעת הסוברים שזבה גדולה אינה נעשית נדה עד שתספור ז' נקיים, אך לדעת הרמב"ם שדם קושי אינו סותר יומו, ונדה תלויה רק בימי נדה ולא בספירה יקשה למה לי קרא.

121. ביארו תוס' [ד"ה אי בשופעת] שלרב איצטריך להשמיענו שבית שמאי מודים ביולדת בזוב מעיין אחד הוא, כי העמיד את הרישא בשופעת, והוה אמינא שמטהרין משום ששני מעינות הן. והריטב"א כתב, שגם לבית הלל הוצרך להשמיענו שמעיין אחד הוא.

122. ראה לעיל [לג א] שהאחרונים דנו אם הבעל יולדת נקבה שבועיים כדינה, או שבוע כנדה בעלמא, וביארנו שנחלקן אם למסקנת הגמרא שם אין דינו תלוי בנדה, כי טומאתו היא טומאה עצמית שחלה עליו מחמת האיסור, או שדינו תלוי בה, כי טומאתו מחמת טומאתה,